

Fjärde roten, tomt 46

Kvarteret Holländaren

Nionde roten 1637–57

Västra Hamnens östra sida

Fjärde roten 1657–70

Tillsammans med 4.47 Västra Hamngatan 10

Jacob Ment(en)

1638–40 (1 mantal)

Ett hans oäkta barn avled 1629. Året därpå gifte han sig med Magdalena Felbier.

Han står i första roten 1637 och flyttade hit, sedan *Allwijn Jacobs* tilldömts hans hus och ålagts att betala honom resterande pengar. Han saknar yrkesbeteckning i registret 1639. 1636 förekommer han ett flertal gånger som svarande i ekonomiska mål i den på tyska skrivna domboken: mot *pres. Rutger von Ackern* den 5 jan., 16 aug. och 1 och 8 sept, slutligen mot *Cornelius Felbier* 8 sept.

Namnet förekommer tidigt: En köpman *Klas Ment* omtalas i Nya Lödöse från 31.10.1589 till 24.8. 1590, då han ålades lämna staden. *Gert Ment* blev borgare i Nya Lödöse 27.3.1620.

Wilhelm Hunter smed

1641–47, då han bytte med

skräddaren Johan Raas (se UR 9.1.1647).

1648–55, änkan omtalas 1657 Se bla. 7.54B och registret W. Hunter.

Johan Raas hade 1640 köpt av Jacob Kröpke bötker

Cornelius Classon

1657

Börge (Börgesson) skräddare

1659, änkan 1669–70

Ett flertal Börge skräddare omtalas i Göteborg under 1600- talett, t.ex. en i sjätte roten 1641–42 och i åttonde roten 1643–55. Vidare Börge Pederssom skräddare 1639–40 i rote 1.

Börge Olufsson skräddares hustru klagade den 5.5.1669 över att hennes man dödsjutits av Claes Loman.

Lägesbeskrivningen för Daniel Paulsson Lunds och Claes Corniliissons gårdar ger dock namnet Börge Börgesson för den här boende skräddaren. Den 2.8.1685 betalades huseköpspenning för Cornelius Class gård köpt av Börge skräddare för 350 rdr.

Oluf Jempting skräddare

1681–85?

Han flyttade från denna rote, ty det sägs 3.10.1698 att Måns Phoenix ägde hus och gård på Vallgatan mellan kyrkoherdegården i öster och Oluf Jemplings änka å andra sida.

Robert Britz

1671

Henrik Skolappare

1675 Är det den Henrik Carlssons skomakare, som den 30.6.1676 inställde David Beck och "lille Henrik skomakare" som cautionister för burskap?

Kurt (Cordt) Pedersson Maijwik skräddare

?-1688-1698

gift med Elisabeth Börgesdotter kan ha ärvt Börge skräddares gård. eftersom han förekommer här i tjänstehjonslängden 1688

I resolutionsboken för 27.11.1682 införes följande:

"Denne dag instälte åldermannen Måns skräddare dhe nyligen blefne Mästare af samma handtwärck, nembl. Kiäller Eriksson, Swen Nilsson, Nills Jönsson, Jonas Bengtsson och Cordt Maijwik, hwilka förestältes dheras plicht och skyldigheet att taga Burskap och giöra dheras trooheet- sEed konungen och staden det dhe ock woro Willige att efterkomma, som och dhem såsom infödde swenske, een del och med Borgarebarn och änkiör gifte, uthan lyffte (borgen) undantagandes Bem-te Maijwik, kommen från Norige, for hwilken åldermannen Måns skräddare och — ca- verade). Aflade Borgared 3 d smt vardera i burpenningar efter vanligheeten att delas."

Vid kämnärrätten 13.2.1684 nämndes, att Cordt Pettersson skräddare och Anders Andersson som cautionister för sina läregossar skulle betala till *Nils Jöransson skräddare* för slagsmål.

Den 7.6.1696 omtalas att skräddaren Cordt Maijwik och hans svärmoder *hustru Carin Pehrsdotter* hade skuld till bonden Sven Carlsson från Halland.

Kordt skräddare begravdes den 3.5.1698. Som änka pantsatte fru Elisabeth Börgesdotter till banken den 2.5.1698 för lån av 225 d smt hus och gård vid västra hamnen mellan Simon Simonssons gård å ena och Daniel Gertners å andra sidan. Ett år därefter – den 4.5.1699 – hemmavigdes hon med skräddaren Sven Bomstedt. Äktenskapet blev mycket kortvarigt – den 11.10.1700 begravdes barnlösa Elisabeth Börgesdotter. Enligt bouppteckningen efter henne (1701:81) skulle Sven Bomstedt gifta om sig. Att den nya hustrun hette Johanna Andersdotter framgår 12.3.1708, då Sven Bomstedts hustru erhöill stolrum efter *Björn slaktares änka*. Skräddaremästare Sven Bomstedt begravdes i domkyrkan 30.1.1730.

Gäld och skuld översteg tillgångarna i bouppteckningen efter Elisabeth Börgesdotter. Endast 79 d 25 öre innestod Sven Bomstedts styvfader skepparen på gallejan Anders Svensson (Ekman) till vilken banken på grund av bristande lånebetalningar för 260 d 7 öre smt hade sålt gården. Dessutom hade Anders Svensson utlagt 52 d smt till hustru Elisabeths begravning "och annat slikt". Med det senare menades de 40 d smt, som Anders Svensson hade lämnat till sin styvson hennes senare man Sven Bomstedt. Resten av värderingssumman 432 d smt nämligen 70 d 25 öre stod kvar hos Anders Svensson "dem tillhanda, som därtill lagligen berättigad blifver". Anders Svensson lagbjöd den 26.8.1701 sal. Cort skräddares änkas hus och gård vid västra lilla hamnen mellan sal mäster Daniel Gertners gård å norra och Simon Simonssons å södra sidan. Enligt fastebrevet den 26.9.1701 (Ba:15) hade han inför uppbudet företett Kungl. Maj:t Ständers Banco Contoirs

transportbrev av den 24.7.1701 på ett den 3.5.1698 i bankokontoret av Kort skräddeares änka Elisabeth Börgesdotter pantsatt hus och gård.

Anders Svensson Ekman var gift tre gånger. Under sitt andra äktenskap med Gunilla Månsdotter hade han ärvt 8.18 på Kronhusgatan samt köpt hus och gård med tillhörande hörntomt 8.19 i kv Nålmakaren.

Gunilla var när hon omkring 1681 gifte sig med Anders Svensson änka efter visitören vid Stora Sjötullen Sven Olofsson med vilken hon hade sönerna *strandridaren Olof Bomstedt* och *skräddaren Sven Bomstedt* samt döttrar gifta med *Johan Sörman* och *Olof Andersson* samt omyndiga barn, vars förmyndare var *övervisitören Sven Månsson*. Sista hustrun hette Brita Månsdotter (om nu inte upphandlingslängden 1717 skrivit Brita i stället för Gunilla). Denna gård vid Västra Hamnen förefaller han ha köpt till sin dotter i andra äktenskapet Sara Ekman inför hennes äktenskap med

löjtnant Hans Båthman, enrollert

som svarar för tomtöret 1710–15. Hans Båthman var en av *båtekarlsåldermannen Anders Larssons* sjöfarande söner: en annan var båtekarlen Anders Andersson Båthman, en tredje var den kände *kommendören vid amiralitetet Lars Palmencrona* (se 7.49, Lilla Berget och 5.58, kv Lilla Tullen): ytterligare söner var *Christian* och *Matthias*. Hans Båthmans mor *Anna Hansdotter* bakade åt kronan under ofriden.

Hos löjtnant Hans Båthmans fattiga änka bodde 1717 *stadskateketen Lars Brincks* nyblivna också fattiga änka *Ingeborg Torbelia* med sina tre små barn. (Ingeborgs efternamn kan vara Turbilja: i så fall kan hon ha varit dotter till *kyrkoherden i Örby Magnus Johannis Turbiljus*) och 1730–31 *buntmakaren Anders Dijk* och 1732–35 hans änka. Dijk hade *gesällen Jonas Hartz* (som 1730 betalat sina skatter i Norrköping) och hans änka hade först *gesällen Anders Landquist* och sedan *gesällen Hindrik Lönquist*.

Sara Ekmans halvbror strandridaren Olof Bomstedt avled ungefär samtidigt med Hans Båthman. Han hade ägt norra delen av 5.41, kv Kommersrådet. Efter Sven Bomstedts död uppstod en långvarig och hård strid mellan *handelsmannen Olof Norberg* och *fru Catarina Tham* – Gripenstedt om gården. Catarina Thams köp klandrades av (först av Hans Båthman själv? och sedan av) Lars Palmencrona (se ovan) å hans broders Hans Båthmans barns vägnar för vilka han var förmyndare – deras mor var halvsyster till Olof Bomstedt. Barnen tilldömdes gården för 1 600 d smt (fasta 8.12.1718). Palmencrona lånade enligt obligation den 20.1.1719 mot underpant i gården 1 875 d smt till inlösen av gården. Med Palmencronas tillstånd lät Catharina Tham reparera taken och bekläda och förse de gamla husen med nya fönster åt gatan samt uppbygga ett nytt hus åt gården, vilket ledde till att sammanlagda lånesumman blev 3328 d $2\frac{2}{3}$ öre smt enligt obligation 17.2.1720. Men 5.41n kallas i tomtöreslängden 1720 ”Fru Catharina Gripenstedts andra gård” (se också EIIa:29, juli – aug. 1717).

Båthmans änka Sara Ekman svarade 1738 för tomtöret även för föräldragården 8.18. Gården 8.19, som hon också ärvt eller inlöst efter föräldrarna, ägdes nu av hennes måg *handl. Magnus Detergren*, gift *Anna Margareta Båthman*. En dotter *Maria Båthman*, död i mars 1784, var gift 1) *handl. Magnus Wetterquist*, 2) *komminister Johan Gadelius* 3) kyrkoherden i Örgryte *Magnus Giesko Wallerius*. Hos Sara Ekman här i 4.46 bodde 1741 hennes tredje måg

häradsskrivare Nils Bruhn

som 1739 var gift med hennes dotter Catharina Båthman (var ogift 1735). Nils Bruhn betalade 1745 tomtöret för denna gård.

Häradsskrivare Nils Bruhn ingav i april 1749 på sin gamla svärmoders Sara Båthmans och hennes avlidna systers barns vägnar en påminnelse om att framlidne *tullförvaltaren Abraham Ek-mans* änka, numera avlidna *Madame Anna Rasch* i Västervik den 31.3.1741 till tullförvaltarens syster fru Sara Båthman och dennas avlidna systerbarn skall ha testamenterat sin egendom. En särdeles god vän till Anna Rasch var *Margareta Helena Appiaria*. *Agneta Sjöström* hade haft Anna Rasch boende hos sig (EIIb:54, en relativt tjock mapp i ärendet).

I räntmästare Nils Bruhns gård bodde 1753 näringslösa *kaptenskan Winnell* och *conrector Simon Bask* samt 1755: skomakaren Peter Lund som den 27.8.1759 första gången lät uppbjuda sitt vid västra hamnen mellan inspektor Gothéns hus å södra och vinhandlare Johan Georg Jeanssons hus och gård å norra belägna hus och gård, som han köpt av räntmästaren i Marstrand Nils Bruhn för 1 850 d smt. Samma år hade han *gesällen Lars Borgström*. Den 9.9.1760 lånade Peter Lund 400 d smt av *rådman Daniel Pettersson* och pantsatte gården: grannen i söder insp. Goth'en kallas nu avliden

Coopverdiesjömanshusdirektionen uppbjöd den 19.4.1773 för 3 700 d smt avlidne skomakaren Peter Lunds och dess även avlidna hustru M. Elisabeth Debers hus och gård. Den var belägen i stadens andra kvarter vid Västra Hamngatan mellan avlidne källarmästare Jeanssons hus å norra och avlidne inspektor Fehmans gård å södra sidan och hade av trähandlare Sven Ålin inropats på auktion den 17.12.1772 för 3 600 d smt. Sedan hade gården den 28 i samma månad överlåtits till bagaremästaren Peter Söderström, som i sin tur den 3.4.1774 avstått gården till (grannen i söder) handelsman Anders Kenlock för 3 661 d smt daler 6 öre smt, som sedan sålt och överlåtits gården till sjömanshusdirektionen för 3 700 d smt. Tomtöreslängden 1790 talar om ”direktionshus”, vilket det var ännu 1800. 1807 var det Sjömanshusdirektionens ödetomt.

Gården uppbjöds den 30.1.1809 av handlaren Peter Malm. Sedan den hade uppbjudits den 30.8.1819 av lektor C O Ekman delade den historia med hörntomten 4.47 (se uppbuden där).